

ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์
ผ่านแอปพลิเคชันในอำเภอธัญบุรี

The Welfare Needs of Informal Workers in the Platform Economy: A Case Study of
Motorcycle Delivery Drivers in Thanyaburi District

ประวิตร น้าใจดี
سانิต ศิริวิศิษฐ์กุล
พงษ์ศักดิ์ เพชรสถิตย์
Prawit Namjaidee
Sanit Siriwithitkul
Pongsak Phetsatit

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Faculty of Political Science, North Bangkok University

Corresponding Author Email: prawit.nam@northbkk.ac.th

รับบทความ: 10 ตุลาคม 2568; แก้ไขบทความ 2 พฤศจิกายน 2568; ตอบรับบทความ: 3 พฤศจิกายน 2568

Received: October 10, 2025; Revised: November 2, 2025; Accepted: November 3, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรไม่สามารถกำหนดได้ จึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร (W.G. Cochran, 1953) กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ผ่าน แอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ระดับความ เชื่อมั่น 95% ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่น แบบสอบถาม ได้เท่ากับ 0.924 และวิเคราะห์โดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) พร้อมการเปรียบเทียบรายคู่แบบ LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความต้องการสวัสดิการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความมั่นคง ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.222) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = 0.240) ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้าน สุขอนามัย ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.369) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.266) และด้านการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.402) ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบความต้องการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบความ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหลายด้าน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกครอบครัว รายได้ ลักษณะที่พักอาศัย และระดับการศึกษา โดยแต่ละกลุ่มมีลักษณะความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น เพศหญิงให้ ความสำคัญด้านเศรษฐกิจสูงกว่าเพศชาย ขณะที่เพศชายให้ความสำคัญด้านสุขอนามัยสูงกว่าเพศหญิง ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดนโยบายสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความ ต้องการเฉพาะกลุ่ม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการทำงานของแรงงานนอกระบบ

คำสำคัญ : สวัสดิการ; ความต้องการ; แรงงานนอกระบบ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the welfare needs of informal workers who are motorcycle riders using application platforms in Thanyaburi District, and 2) to compare personal factors with the appropriate welfare needs of informal workers who are motorcycle riders using application platforms in Thanyaburi District. This study employed a quantitative research method. Since the population could not be precisely determined, the sample size was calculated using W.G. Cochran's formula (1953). The sample consisted of 400 informal workers who are motorcycle riders using application platforms in Thanyaburi District, with a 95% confidence level and a 5% margin of error. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.924. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (One Way ANOVA) with LSD post hoc comparison.

The results revealed that: 1) the overall level of welfare needs was high. The highest mean score was in the aspect of stability ($\bar{X}=4.70$, S.D.=0.222), followed by the economic aspect ($\bar{X}=4.68$, S.D.=0.240), health and hygiene ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.369), safety ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.266), and education ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.402), respectively. 2) When comparing welfare needs based on personal factors, significant differences were found in several aspects, including gender, age, marital status, number of family members, income, housing characteristics, and education level. Each group exhibited different welfare priorities. For example, female respondents placed greater importance on economic aspects than males, while males emphasized health and hygiene more than females. The findings reflect the necessity of formulating welfare policies that address specific group needs to enhance the quality of life and work stability of informal workers.

Keywords: Welfare; Needs; Informal Workers

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้รูปแบบการจ้างงานในปัจจุบันเปลี่ยนไปจากระบบดั้งเดิมสู่ระบบเศรษฐกิจแพลตฟอร์ม เกิดแรงงานในระบบใหม่ที่มีความยืดหยุ่นสูง แต่ดูเหมือนว่าการเติบโตอย่างก้าวกระโดด มาพร้อมปัญหามากมายจากการไม่เข้าข่ายที่จะได้รับการกำกับดูแล จากกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ในฐานะแรงงานแพลตฟอร์มไม่ว่าจะเป็นเรื่องอัตราค่าแรงหรือสวัสดิการ ต่าง ๆ มักไม่มีหลักประกันทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์แบบนายจ้าง ซึ่งจะนำไปสู่ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนทางสังคม และเสริมสร้างความมั่นคงให้กับแรงงานในระบบเศรษฐกิจใหม่ การแก้ปัญหาที่ยังไม่ถูกแก้ไขในเชิงโครงสร้างการกำกับดูแล เช่น การคุ้มครองการทำงาน หรือความเป็นธรรมในการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการทำงานอย่างเช่น การปรับลดค่ารอบ การเปลี่ยนวิธีคำนวณผลตอบแทนหรือโบนัส การปรับระบบจัดสรรงาน การขาดสวัสดิการ และหลักการทำงาน การเปลี่ยนเงื่อนไขโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้าเหตุสำคัญที่อาชีพผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่าน

แอปพลิเคชัน ยังคงไม่ได้รับสิทธิ์ในสวัสดิการและการคุ้มครองการทำงานที่ควรจะเป็น ที่ผ่านมากฎหมายแรงงานไทยกำหนดให้เรื่องดังกล่าวผูกโยงกับสถานะลูกจ้างโดยปัจจุบันกฎหมายได้จำแนกสถานการณจ้างงานออกเป็นสองรูปแบบ ได้แก่ ลูกจ้างและผู้รับเหมา ในกรณีที่มีปัญหา ด้านตีความกฎหมาย ในหลายประเทศ ได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายเดิมให้มีความทันสมัยและสามารถกำกับดูแลสร้างความเป็นธรรมให้กับรูปแบบของงานและความสัมพันธ์การจ้างงานที่เปลี่ยนไป หลายประเทศมีการดำเนินการออกกฎหมายที่บังคับใช้กับกลุ่มอาชีพใหม่โดยเฉพาะอย่างรวดเร็ว (Rocket Media Lab, 2021)

จากการเรียกร้องของแรงงานนอกระบบ โดยเฉพาะบนแพลตฟอร์มรับส่งอาหารเห็นได้ว่าหลายครั้งไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นปัญหาที่ยังไม่ถูกแก้ไขในเชิงโครงสร้างการกำกับดูแล เช่น การคุ้มครองการทำงานหรือความเป็นธรรมในการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการทำงานอย่างการถูกปรับลดค่ารอบ การเปลี่ยนวิธีคำนวณผลตอบแทนหรือโบนัส การปรับระบบจัดสรรงาน การขาดสวัสดิการ และหลักประกันการทำงาน การเปลี่ยนเงื่อนไข การทำงานโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2566)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอดุสิต เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่การเสนอแนวทางความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ผ่านแอปพลิเคชัน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอดุสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอดุสิต

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบของ (มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์, 2560) และ (รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ, 2564) ผู้วิจัยจึงนำองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านมากำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสุขอนามัย ด้านความมั่นคง ด้านความปลอดภัย

นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความและความหมายของคำว่า สวัสดิการ ไว้ว่า สวัสดิการ หมายถึง สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พิเศษ นอกเหนือจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง ให้ตามความต้องการของลูกจ้าง ให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อประสิทธิภาพ ความสะดวกสบาย ในการทำงาน กล่าวคือเป็นส่วนของสภาพการจ้างงาน เป็นสิ่งจูงใจที่จะรักษาคณานให้ทำงานกับองค์กร นอกเหนือจากเงินเดือนหรือค่าจ้างปกติที่หน่วยงานจัดให้อยู่แล้วเพื่อเป็นการช่วยเหลือในเรื่องเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การลาจากงานอย่างกะทันหัน ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสะดวกสบายต่าง ๆ ก็ได้ เช่น การให้ลาพักผ่อนโดยได้รับเงินตามสมควร และการจัดการสภาพแวดล้อมทั้งภายในและรอบ ๆ ที่ทำงานให้สะดวกสบาย

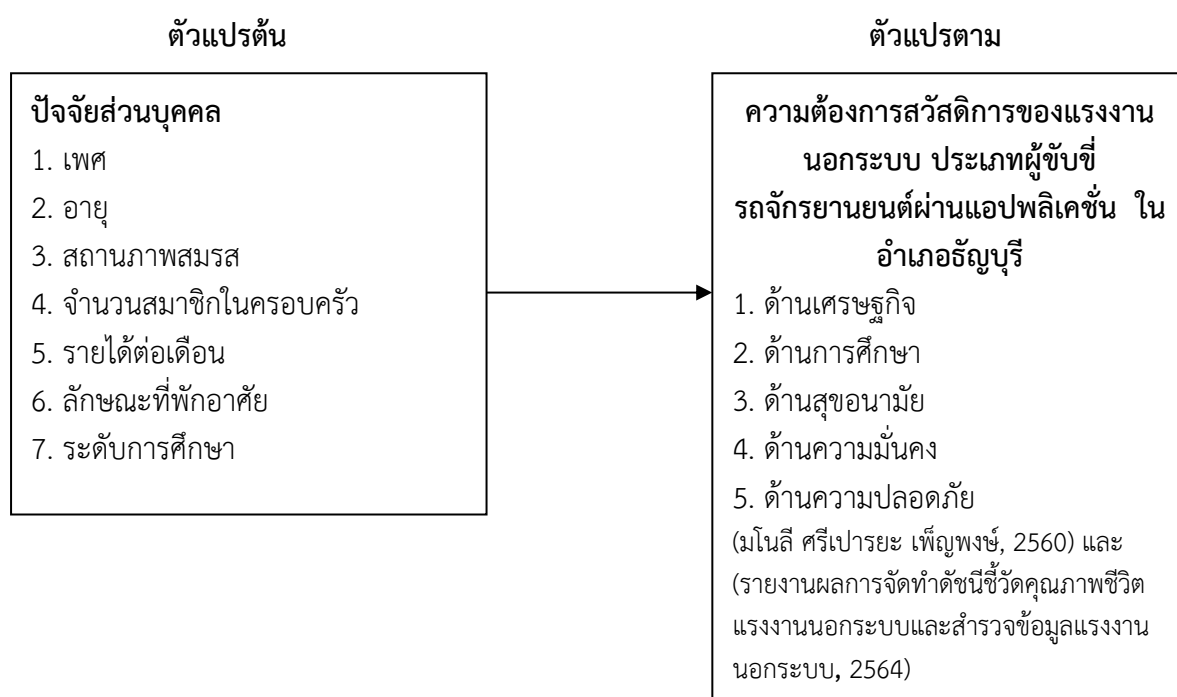
กิตตินันต์ พิศสุวรรณ (2553) รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ของบุคลากรที่องค์กรจ่ายให้นอกจากเงินเดือนและค่าจ้าง ผลประโยชน์ดังกล่าว เป็นเงินสด สิ่งของ บริการ เช่น ค่าพาหนะ ภาษี เสื้อผ้า ที่พักอาศัย เงินที่องค์กรจ่ายให้ เป็นสวัสดิการเป็นการเกื้อกูลกัน เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดนี้ใช้ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบประเภท ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยมีกรอบแนวความคิดในการวิจัยประกอบด้วย 2 ตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรต้น ประกอบไปด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อเดือน ลักษณะที่พักอาศัย ระดับการศึกษา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี อ้างอิงตามแนวคิดงานวิจัย ของ (มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์, 2560) และ (รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ, 2564) ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสุขอนามัย ด้านความมั่นคง ด้านความปลอดภัย ด้วยการทบทวนวรรณกรรม กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ได้ดำเนินการตามขั้นตอน การวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน จึงใช้วิธีการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของโคครัน (W.G. Cochran, 1953)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา โดยการสุ่มอย่างสะดวกใช้วิธีเลือกจุดตามห้างสรรพสินค้า ห้างฟิวเจอร์พาร์ครังสิต ดำเนินการเก็บตัวอย่างในแต่ละจุด ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน แต่ผู้ศึกษาจะทำการเก็บข้อมูลจำนวน 400 คน เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สูตรของโคครัน (W.G. Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ที่ความคลาดเคลื่อน 5% ดังนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรายละเอียดต่าง ๆ จากหนังสือเอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือระเบียบวิธีวิจัย โดยมุ่งศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ผู้ศึกษาได้ใช้มาตรวัดแบบ การประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ในการวัดระดับความคิดเห็นและระดับการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถาม

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้าน การสร้างเครื่องมือวิจัยและด้านการศึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาพร้อมทั้งพิจารณา ความถูกต้อง ชัดเจนของภาษาที่ใช้ จำนวน 3

ขั้นที่ 6 วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ดัชนีความสอดคล้องที่ 0.5 ขึ้นไป

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและนำไปทดลอง (Try out) กับแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำเภอธัญบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่า ได้เท่ากับ 0.924 ซึ่งมีค่าใกล้เคียง 1 ถือว่าแบบสอบถามนี้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทางสังคมศาสตร์

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งและนำไปทดลอง (Try out) กับแรงงานนอกระบบ

ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ที่ไม่ได้อยู่ในเขตอำเภอธัญบุรี ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์รวมได้เท่ากับ 0.924 ซึ่งมีค่าใกล้เคียง 1 ถือว่าแบบสอบถามนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้วิธีทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการที่มีผลต่อแรงงานนอกระบบ โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.3 วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของแรงงานนอกระบบ เกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยใช้ค่า t-test F-test และ วิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยภาพรวม

ความต้องการสวัสดิการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.68	0.240	มากที่สุด	2
2. ด้านการศึกษา	4.17	0.402	มาก	4
3. ด้านสุขอนามัย	4.34	0.369	มาก	3
4. ด้านความมั่นคง	4.70	0.222	มากที่สุด	1
5. ด้านความปลอดภัย	4.34	0.266	มาก	3
รวม	4.44	0.299	มาก	

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}=4.44, S.D.=0.299$) ซึ่งอยู่ในลำดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบประเภท ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ด้านความมั่นคง ($\bar{X}=4.70, S.D.=0.222$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=4.68, S.D.=0.240$) ค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสุขอนามัย ($\bar{X}=4.34, S.D.=0.369$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X}=4.34, S.D.=0.266$) และด้านการศึกษา ($\bar{X}=4.17, S.D.=0.402$) ตามลำดับ.

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยภาพรวม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ		
	ค่าสถิติ	p-value	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน
1. เพศ	2.55*	.011	มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. อายุ	4.162**	.003	มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. สถานภาพ	19.828**	.000	มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว	11.480**	.000	มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. รายได้	8.181**	.000	มีนัยสำคัญทางสถิติ
6. ลักษณะที่พักอาศัย	8.345**	.000	มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. ระดับการศึกษา	3.141**	.025	มีนัยสำคัญทางสถิติ

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี โดยภาพรวม พบว่า เพศ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ ลักษณะที่พักอาศัย และระดับการศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ที่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 อายุ 20 - 30 ปี 247 คน คิดเป็นร้อยละ 61.7 สถานภาพ สมรส จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 ลักษณะที่พักอาศัย เช่า จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 การศึกษาระดับอนุปริญญา จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4

2. ระดับความต้องการสวัสดิการแรงงานนอกระบบ มีความคิดเห็นต่อความต้องการสวัสดิการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบออกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.68$) ด้านความมั่นคง ($\bar{X} = 4.70$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) ด้านสุขอนามัย ($\bar{X} = 4.34$) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.34$) เรียงตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า มีความแตกต่างในด้าน เศรษฐกิจ และด้านสุขอนามัย อย่างมีนัยสำคัญ

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า มีความแตกต่างในด้าน เศรษฐกิจ การศึกษา สุขอนามัย ความปลอดภัย และในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญ

5. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี จำแนกตาม สถานภาพ พบว่า มีความแตกต่างในทุก ด้าน อย่างมีนัยสำคัญ

6. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี จำแนกตาม จำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่ามีความ แตกต่างในด้านการศึกษา สุขอนามัย ความมั่นคง และในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญ

7. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี จำแนกตามรายได้ พบว่า มีความแตกต่างในด้าน เศรษฐกิจ การศึกษา และในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญ

8. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี จำแนกตามลักษณะที่พักอาศัย พบว่า มีความแตกต่าง กัน ในด้านเศรษฐกิจ ด้านความปลอดภัย และในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญ

9. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกัน ในด้าน การศึกษา ด้านความปลอดภัย และในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญ

จากการศึกษาเรื่อง ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่าน แอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี มีระดับ มากถึงมากที่สุด ในทุกด้าน โดยเฉพาะ ด้านความมั่นคง ($\bar{X} = 4.70$) ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาคือ ด้านสุขอนามัย ($\bar{X} = 4.34$) ความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.34$) และด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) แสดงให้เห็นว่าแรงงานนอกระบบกลุ่มนี้ต้องการ สวัสดิการที่ช่วยลดความเสี่ยงในการทำงาน สร้างรายได้ที่มั่นคง และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน สิ่งนี้ สะท้อนว่าแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ยังคงเผชิญความ ไม่มั่นคง ในอาชีพและรายได้ รวมทั้งความเสี่ยงด้านสุขภาพและอุบัติเหตุ ซึ่งทำให้พวกเขาต้องการระบบสวัสดิการ ที่เป็นรูปธรรม โดยสอดคล้องกับ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ที่อธิบายว่ามนุษย์จะมุ่งเน้นไปที่ ความมั่นคงปลอดภัยหลังจากความต้องการพื้นฐานได้รับการตอบสนอง

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานของ (Karen Gregory, 2021) ที่ศึกษาความเสี่ยงของไรเดอร์ ในสหราชอาณาจักร พบว่า ไรเดอร์ให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางรายได้ และความปลอดภัยมากที่สุด ผลการวิจัยนี้ยัง สอดคล้องกับงานของ (Nicola Christie and Heather Ward, 2023) ที่ชี้ว่าปัญหาหลักของไรเดอร์ คือสุขภาพ

และความปลอดภัย ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่ชี้ว่าแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชันขาดสวัสดิการและรายได้ไม่มั่นคง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ รายได้ และจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อระดับความต้องการสวัสดิการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เช่น เพศหญิงมีความต้องการด้านเศรษฐกิจสูงกว่าเพศชาย ขณะที่เพศชายให้ความสำคัญกับด้านสุขอนามัยมากกว่า กลุ่มอายุ 20-30 ปี ให้ความสำคัญกับด้านเศรษฐกิจและความปลอดภัยสูงกว่า กลุ่มอายุสูงและผู้มีรายได้ต่ำมีความต้องการสวัสดิการสูงกว่าผู้มีรายได้สูง ผลนี้สะท้อนว่าแรงงานนอกระบบเป็นกลุ่มแรงงานที่มีความต้องการสวัสดิการแตกต่างกันไปตามเพศ วัย และฐานะเศรษฐกิจของแต่ละคน

ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Au-Yeung et al, 2024) ที่ศึกษาปัจจัยกำหนดความต้องการสวัสดิการของไรเดอร์ในฮ่องกง พบว่ารายได้และสถานภาพครอบครัวเป็นตัวแปรสำคัญ รวมถึงงานวิจัยไทย เช่น (พลกษ์ เถาฉวี และ วรุตย์ ตูลารักษ์, 2566) ที่พบว่าลักษณะงานไรเดอร์มีความเสี่ยงสูง รายได้ไม่แน่นอน และไรเดอร์ต้องรับผิดชอบความเสี่ยงเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนี้ที่แรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในธัญบุรีต้องการสวัสดิการด้านความมั่นคงและความปลอดภัย

ดังนั้น สรุปได้ว่า แรงงานนอกระบบประเภท ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ในอำเภอธัญบุรี ต้องการสวัสดิการในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ สะท้อนถึง ความเปราะบางและความไม่มั่นคงของแรงงานนอกระบบ ที่คล้ายคลึงกับผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ทั้งยังชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นตัวกำหนดความแตกต่างในความต้องการสวัสดิการ ซึ่งควรนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบสวัสดิการที่มีความยืดหยุ่น และตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่มของแรงงานนอกระบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ ภาครัฐควรกำหนดนโยบายคุ้มครองแรงงานนอกระบบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน การเข้าถึงกองทุนประกันสังคม หรือรูปแบบประกันสังคมเฉพาะอาชีพ การจัดให้มีประกันอุบัติเหตุระหว่างการทำงาน การประกันรายได้ขั้นต่ำ สิทธิการลาพักร้อนเพื่อสร้างแรงจูงใจและลดความเหลื่อมล้ำระหว่างแรงงานในระบบกับแรงงานนอกระบบ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่ จัดตั้งศูนย์ประสานงานแรงงานแพลตฟอร์มในระดับพื้นที่ เช่น หน่วยงานของรัฐ สำนักงานแรงงานจังหวัด การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแรงงานนอกระบบ เพื่อให้บริการด้านข้อมูลสิทธิประโยชน์ การเข้าถึงโครงการของภาครัฐอย่างรวดเร็ว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของแรงงานนอกระบบในกระบวนการกำหนดนโยบาย สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และแพลตฟอร์มจัดอบรมอาชีพและทักษะความปลอดภัยในการทำงาน รณรงค์สร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิแรงงานนอกระบบ จัดตั้งกองทุนเพื่อสวัสดิการแรงงานแพลตฟอร์มโดยเฉพาะ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป เพิ่มตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ควรศึกษาตัวแปรด้าน ค่าใช้จ่ายต่อเดือน ภาระหนี้สิน สภาพแวดล้อมของชุมชน วัฒนธรรมองค์กร หรือ ที่อาจมีผลต่อความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ เพื่อให้การอธิบายเชิง

ทฤษฎีและการพยากรณ์มีความสมบูรณ์มากขึ้น ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลาย ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม เพื่อให้เข้าใจปัจจัยเชิงลึกที่ส่งผลต่อแรงจูงใจและประสิทธิภาพการทำงาน หรือใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความครอบคลุมของผลการวิจัย ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามาประกอบอาชีพ ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ผ่านแอปพลิเคชัน มากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย
ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์

จากแผนภาพที่ 2 สรุปได้ว่า การวิจัยนี้ได้เสนอภาพรวมของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเฉพาะกลุ่ม แรงงานแพลตฟอร์ม ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาในระดับอำเภอมาก่อน และชี้ให้เห็นความแตกต่างของความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบ ประเภทผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ผ่านแอปพลิเคชัน ตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อการออกแบบสวัสดิการเฉพาะกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- กิตตินันต์ วรรณพิศสุ. (2553). **ความต้องการสวัสดิการของพนักงาน กรณีศึกษา: ลานนาบริษัทอุตสาหกรรม จำกัด**. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พฤกษ์ เถาถวิล, และวรคุณย์ ตุลารักษ์. (2566). อุบัติเหตุ สุขภาพ และหลักประกันความเสี่ยงจากการทำงานของคนขับรถจักรยานยนต์ส่งอาหารภายใต้การควบคุมของแพลตฟอร์ม. **วารสารมานุษยวิทยา**, 6(2), 129-178.
- มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์. (2560). **ความต้องการสวัสดิการของแรงงานนอกระบบเมื่อชราภาพ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. (การประชุมหาทใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2566, 18 พฤษภาคม). **สิทธิไรเดอร์ไทยคุ้มครองอย่างไรให้เป็นธรรม. กรุงเทพธุรกิจ**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2568 จาก: <https://tdri.or.th/2023/05/riderrights/>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2564). **รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564**. กระทรวงแรงงาน.
- Au-Yeung, Tat Chor & Chan, Chris & Ming, Chamkit & Tsui, Wing. (2024). The gig economy, platform work, and social policy: food delivery workers' occupational welfare dilemma in Hong Kong. **Journal of Social Policy**. 54. 1-19. 10.1017/S0047279423000673.
- Christie, N. & Ward, H. (2023). Delivering hot food on motorcycles: A mixed method study of the impact of business model on rider behavior and safety. **Safety Science**, 158, 105991.
- Cochran, W. G. (1953). **Sampling techniques**. New York, NY: John Wiley & Sons.
- Gregory, K. (2021). My life is more valuable than this: Understanding risk among on demand food couriers in Edinburgh. **Work, Employment and Society**, 35(2), 316-331.
- Rocket Media Lab. (2564, 23 กันยายน). **ไรเดอร์ไทย เป็นอยู่อย่างไร อยากได้อะไรบ้าง**. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2568 จาก: <https://rocketmedialab.co/rider/>.